

İzmir Sohbetleri Üzerine

Bir *Amazon'*un ismini taşıyan, *Meles* ırmağının oğlu olarak anılan Homer'in doğum yeri Smyrna hakkında çok şeyler yazıldı.

Son olarak Büyük İskender'in halefleri tarafından *Pagos* dağının (Kadifekale) eteklerinde tekrar inşa edilen Smyrna, bereketli hinterlandında üretilenlerin ve buraya Asya'nın her yanından getirilen lüks malların pazar alanı olarak Hellenistik dönemde ve Roma döneminde kısa sürede önemli bir liman haline geldi.

Bizans yönetimi altında İstanbul'un yükselişe geçmesiyle Smyrna'nın önemi azaldı ve nihayet Osmanlıların eline geçene kadar takip eden yüzyıllarda Selçuklular, Katolik şövalyeler, Cenevizliler ve Moğolların istilasına uğradı.

Tüm bu zaman boyunca Smyrna kozmopolit bir şehir olma özelliğini sürdürdü ve Avrupalı tüccarların etkisi, şehrin Rumca konuşuyor olması ve olağanüstü ticaret kapasitesi sayesinde Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk ihracat limanı haline geldi.

Osmanlı yönetiminin son yüzyılında Smyrna zengin yaşam tarzı, evlerinin ihtişamı, güzel kafeleri, tiyatroları, müziği, sanatı, mutfağı ve tabii ki meşhur misafirperverliği ile ünlüydü; civar ilçelerdeki muhteşem konaklarında Sultanları ve Kralları ağırlardı. O günün Smyrnası neyse bugünün İzmir'i de odur ve benim *Smyrneika Sohbetler'*de size göstermek istediğim kent işte bu.

Bu sohbetler Smyrneika ile dönemin zarif ve genel geçer dili olan Fransızcanın yanı sıra Yunan arkadaşlarımın deyimiyle "*ifi ke páthi*"yi yani bu insanların düşünce ve tavırlarını kullanarak birkaç karaktere hayat verecek.

Amacımız eski İzmir'in hareketli toplumunun ve sohbeti genellikle bir dilde başlatıp başka bir dilde bitiren sakinlerinin hoş ve mizahi bir resmini çizmek.

Bir sohbet içerisinde farklı diller kullanmalarının sebebi doğru kelimelerin bilinmemesi değil; bildikleri iki üç farklı dilden ödünç aldıkları kelimelerin, kurdukları cümlelere başka bir dilde olacağından çok daha fazla renk ve mizah katmasıydı.

Bu noktada sanırım en iyisi sözü, kendi adlarına konuşmaları için Sohbetlerin karakterlerine bırakmak; hallerini, hissiyatlarını ve mizah duygularını benden daha iyi aktaracaklarına şüphem yok.

Yapılacak herhangi bir çevirinin Smyrneika'nın tadını bozacağından emin olduğumuzdan buraya sohbetlerin tam bir çevirisini koymayı uygun bulmadık. Bunun yerine yazılanlar hakkında bir fikir vermesi için bir özet veriyoruz ve *Smyrneika'*ya hakimiyetini kaybedenlere orijinal metinleri okumaya çalışmalarını öneriyoruz.

Sonuçta birkaç ay önce bu sözlüğü hazırlamaya girişmeden önce biz de benzer sıkıntılarla karşılaşılırdık. Birçok Smyrneika kelimeyi unutmuştuk, fakat "*o énas lóghos férnei ton álone*": her hatırlanan kelime bir yenisinin yolunu açar.

O yüzden lütfen deneyin.

Aşağıda okuyacağınız diyaloglardaki isimler, soyadları ve şirket isimleri tamamen kurgusaldır ve sadece örnek mahiyetinde kullanılmışlardır.

Alex Baltazzi, İzmir, Mayıs 2012

İzmir Sohbetleri

Pazartesi

Bir üzüm ihracatçısı olan Periklis'in eşi ve varlıklı bir İzmirli olan Marigo Hanım, Smyrneika'nın bütün inceliklerini kullanarak hizmetçisi Anthoula'ya yapılacak ev işleri hakkında talimat vermektedir. Bu arada Periklis'in işyerinden bir memur gelir ve Marigo'ya bir Fransız moda dergisi getirir. Bu memur hoş bir İtalyan'dır ve Marigo bu vesile ile hizmetçisine, her ne kadar Rum Ortodoks dininde olmasa da, bu İtalyan'la evlenmesini tavsiye eder. Anthoula bu konudan kaçınmaya çalışır; çünkü halen, Marigo'nun bir işe yaramadığını düşündüğü bir erkek arkadaşı vardır.

Salı

Hizmetçi Anthoula telefonda erkek arkadaşı Athanassis ile konuşmaktadır, Marigo ve kocası Periklis hakkında dedikodu yapmaktadırlar. Athanassis, Periklis'i kıskanmaktadır ve oluşması muhtemel bir yakın ilişki konusunda Anthoula'yı uyarır. Fakat hanımının «Bon Marche»'tan aldığı pahalı kolonyasını sürünen Anthoula, bununla nasıl başa çıkacağını bilmektedir: bir öpücük vermek için onu eve davet eder. Bunun üzerine Athanassis bulunduğu kahvede tavlayı ve nargileyi bırakarak hemen ona koşar.

Çarşamba

Periklis limanda yoğun bir gün geçirmiştir ve yemeğini dostu Fragiakomo'nun «Hotel de la Ville»'inde yediğinden öğle yemeği için eve gelememiştir. Marigo dışardayken fazla yememesini tembih edince Periklis, doktorunun, en sevdiği uğraş olan avı yasaklamasından endişelendiği için kendisinin de öyle düşündüğünü söyleyerek Marigo'yu teskin eder. Hemen sonra avcılıkta ne kadar maharetli olduğundan bahsedip konuyu limanda üzüm yüklemeye karşılaştığı zorluklara getirir. Marigo ise, konuşmasında birçok Fransızca terim kullanarak, Punta'da (Alsancak) bir kulüp olan «Cercle Chabert»'te geçirdiği gününden bahseder ve buraya üye olmak istediğini ima eder. Periklis zengin biri olmadığını sebep göstererek itiraz eder, ama Marigo onu öyle bir şekilde ikna eder ki Periklis, üstüne bir de Frenk Mahallesinin ünlü bir kuyumcusundan bir çift küpe alacağına söz verir.

Perşembe

Marigo yatakta, kendini iyi hissetmemektedir. Herkesten ve her şeyden şikayet eder. Annesi boş yere onu teskin etmeye çalışırken bir yandan da diğer kızı Alexandra'ya Marigo'nun eşini, Periklis'i meth etmektedir. Anne, Alexandra'ya Periklis gibi bir koca bulması gerektiğini telkin etmektedir; ancak Alexandra, kendisini her gün bisiklet yarışlarına ve futbol maçlarına götüren son erkek arkadaşından şikayet ederek bu konuda daha fazla bir şey duymak istemediğini söyler.

Bu arada yanında Dr. Chassaud ile birlikte Periklis gelir. Doktor, Marigo'yu muayane ederek ciddi bir şey olmadığını söyler ve bir tedavi tavsiye eder. Periklis ise bu arada Marigo'ya, iyileştiğinde onu Paris'e götüreceğini vaat etmektedir. Marigo, bekleneceği üzere, hemen kendini daha iyi hisseder ve İzmir'deki Sporting Kulübü'nde yapılacak balo için Paris'ten yeni bir kıyafet almayı tasarlamaya başlar.

Cuma

Marigo evine ziyarete gelen kız arkadaşlarını etkilemeye çalışmaktadır. Onlar da bir taraftan evde her gördüklerini çok beğendiklerini ifade etmekte, bir yandan da arkasından alay etmektedirler. Marigo daha sonra reçel, kahve ve kurabiye ikram eder. Sohbetlerinde Marigo tafsilatlı bir şekilde eşini Chabert Kulübü'ne üye olabilmek için nasıl ikna ettiğini anlatır ve hepsi, İzmir'in yüksek sosyetesinin nasıl hızla çok kültürlü hale geldiğini ve lisan, din engellerinin kalkacağı günü sabırsızlıkla beklediklerini ifade ederek onu tebrik ederler. Birkaç gün sonra sinemaya gitmeye karar verirler ve Fransızca, yabancı lisan okulları ve genelde İzmir'deki eğitim hakkında fikir teatisi yaparlar. Gitmeden evvel de kusursuz hizmetçisinden dolayı Marigo'yu tebrik ederler.

Cumartesi

Levanten arkadaşlarıyla birlikte Periklis ve Marigo, İzmir'de herkesin çok beğendiği Smyrna Tiyatrosu'na, Verdi'nin «Aida» operasını seyretmeye giderler. Ancak Periklis «Carmen»'i tercih etmektedir, zira İzmir'in dedikoducularının dediklerine göre ona İspanyol olan eski bir sevgilisini hatırlatmaktadır. Marigo bunu duyduğunda kahve falı bakan, cingöz bir kadına gitmişti; o da ona kocasını elinde tutmak için her zaman çekici olmasını tavsiye etmişti. Temsilden sonra dondurma yemek ve kordondaki kalabalığı seyretmek için «Kafe Kostis»'e giderler. Yaptıkları sohbette Periklis bir akşam «Rebetiko» müziği olan bir tavernaya gitmelerini önerir ve bu müzik türü üzerine konuşurlar. Biraz sonra sohbet piknikler, kilise koroları, Levantenlerin konuştukları lisanlar ve gereksiz bir yük olarak görülen Latince ve eski Yunancaya kayar. Daha sonra, İzmir'in kuzeyinde gelişmekte olan mahalleler olan Cordelio (Karşıyaka) ve Bayraklı'dan bahsettikten sonra ayrılırlar.

Pazar

Periklis, arkadaşları Tony ve Dimitris'le birlikte Punta'dan trenle at yarışlarını izlemek üzere Paradiso'ya (Şirinyer) gider. At yarışlarından pek anlamayan Dimitri bu renkli kalabalığa, onların verdikleri tepkilere ve duyduğu dillerin çokluğuna hayret eder. Bu sporda çok usta olan Levanten İngilizlerin atları yarışların çoğunu kazanırlar. Yarışlar arasında ticaretten, İzmir'den ihraç edilen pamuk, üzüm ve afyondan ve modern un değirmenlerinden bahsederler. Yarışlar bittiğinde, treni beklerken oradaki bir kahvede otururlar. Sohbetleri Paradiso ve buradaki yeni Amerikan Okulu, komşu Buca ve muhteşem villaları ile devam eder. Buna ilaveten Bornova ile Seydiköy'den ve İzmir zenginlerinin demiryolu güzergahında büyük topraklar almalarından bahsederler. Son olarak konu, Chiosluların (Sakız Adası) deniz ticaretindeki rolleri ve bunların soyundan gelen İzmirililerin Hollandalılarla rekabetine gelir. Daha sonra gelen trenle Punta'ya dönerler.

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI DEFTÉRAS

I Kirá Marigó stin dhoula tsi

Marigó: «Straví íse ki iskoudoúflises, ki iperíhise o kafés ap’ to bríki? Ti hália íne aftá! Ahaírefti! Dhóse mia matiá ston tzétzere, opoú vrázi i soupa. Ke ríkse sta frókala ton podikó pou ípiase i fáka. Páre ti frokaliá ke to farási ke máni– máni éla dho! Ti anipóforo, debéliko sói íse esí! Tsi, tsi, léo tha ’rhouné vízita meghála ipokímena, prépi me tsirimónia na tsi dhehtoúme. Dhen katalavéni, íne kseró kefáli.

Anthoúla, dhen se adého pia, tha se stílo píso ston Koula, stsi Frantsézes kalóghries. Tha krepáris ap’ ts’ angaríes, áse pou tha éhis páli to frangópapa na théli na se frangépsi! Na fonáksis apó to Cordelio ton Pierre Murat pou íkane ta *carton pierre* tou salonioú, *ma chère*, na mas siáksi ta stória tou balkonioú, ghiatí mas krifokitázi o leghámenos apó karsí. Panoúkla na páthi! *C’est insupportable, mon Dieu!* Ke íme me dekolte óli ti méra, ého káti *chaleurs!* Káti áfres!

Anthoúla, páre to souladistíri ke áde na souladísis lígo to yasemáki, tsi meneksédhes ke oules tsi ghlástres tou pervolioú, mi marathoúne ta louloudhákia ta kakomírika, ki épita min ksehásis na kseskonísis tsi dispéntses tou antresól, ekínos o moutzoureménos mastrohalastís o Tzitzifiós, me ta meremétia pou íkane, ighiníkane oúla berbáti trighíro!»

I Anthoúla, ghelódas:

«Yánnis íne t’ ónomá tou, to paratsoúkli tou íne Tzitzifiós, adhínatos ópos íne o kaiménos ... Kiría, to tsiráki tou bakkáli íne edhó stin pórtá, ífere káti tiriá kaskaváli ke pastourmá pou iparagílate.»

Marigó: «Pár’ ta ke dhós’ tou óti parádhes prépi, dhen thélo veresédhes. Ke min ton vális mésa sto spíti, aftós páda me to zervó tou béni. To ’ho ghrousouziá, sou léo.»

Anthoúla: «Kalá, *Madame*, na mi sas ghíni dérti, sto kaldirími tha ton ého apó ’dho ke bros na periméni aftó to zevzéki. Oúte sto katófli tou spitiou mas dhen th’ anévi.»

Marigó: «Anthoúla, dhen vrísko to dhialistíri mou, ti vroútza mou ekíni me to asiménio héri, ke ta *bigoudi* mou, na siáksó lígho ta maliá. Kséro, íme lígho akatástati, ma esí prépi, Anthoúla, na me simatzévis. O Periklís oúlo ómorfi théli na me vlépi.»

Anthoúla: «Kiría, írthe o kavásis ap’ to Háni, ton ístile o kírios Periklís me éna journal ghia sas.»

Marigó: «As bi mésa. Tha ’ne to “Journal des Modes”, aftó dhia tsi módes tsi pariziánikes. Tha ’rthi ávrio i ráftra i *Mlle* Simone, thélo na mou siáksi éna tayér dhia to fthinóporo.»

I Marigó érhete stin antré:

«*Vieni, vieni*, Antóni, *grazie*, ke pe tou *signor* Periklí na min arghísi to vrádhi.»

O Antónis hereté ke févghi.

- Marigó: «Oréo pedhí íne ke léfteros, ke ap' óti mou léi o Periklís, tímios, dhouleftarás, ke se ghlikokitázi káthe forá pou tha se dhi. Na po káti sto afedikó?»
- Anthoúla: «Taliános dhen íne? Oúli étsi kitázoune! Ma sas parakaló, Kiría, prokseniá dhen thélo.»
- Marigó: «Aéra éhoun pári ta mialá sou! Kséro me pion daraverízis, me kíno ton aksipólito, pos ton léne, Thanássi. Oúlo ghíro–ghíro edhó sto mahalá mas seryanáí. Ton édhe ke o Periklís ke mou ípe na se simvoulépsou, kopróskilo íne léi, oúli ti méra stous kafenedhes, nargilé ke távli, akamátis, anáksio mouтро!»
- Anthoúla: «Mesítis íne, étsi íne mathiménos, “Oúli ti méra se éna ghrafío, dhen boró”, léi.»
- Marigó: «Debélis íne, stin písti mou. An pandreftís me aftónan, dhen tha 'hete parádhes oúte ghia níki sta paliá Chiótika!»
- Anthoúla: «Ma aftós o Antónis, oúte Christianós dhen íne...»
- Marigó: «Christianós íne ma orthódhoksos dhen íne, *catholique* íne. Emís orthódhoksi ímaste, ke thríski, ma ta prághmata sighá–sighá alázoune. Ákousa pos sto Bournóva iríksane ki ekíno to douvaráki pou ihórizo sto nekrotafío tsi táfi ton orthódhokson me tsi katholikí. Ti mas horízi, enoó, dhen ého poté katalávi polí kalá. Na me sinhorésoune i Ághii mas, ma tharó i papádhes ki apó tsi dhio bádes kratáne aftó to hórisma dhia simféro, *intérêt*, ópos léne i Frantsézi.»
- Anthoúla: «Dhen kséro Kirá mou, íne thémata pou ksepernáne to dhikó mou to mialó. Aftó pou kséro íne pos i dhikí mas íne polí evéstiti sto théma thriskía.»
- Marigó: «To polí–polí, an o Antónios dhehtí, pou pistévo borí, fénete ksípnios, vaftízete orthódhoksa ta pedhiá stin kolibíthra ke dhen 'poméni próvlima.»
- Anthoúla: «Dhen kséro, Kirá mou... Dhen thélo akómi na pandreftó, na bo se beládhes. Ftohá korítsi íme, pios me théli, oúli píso apó tin príka tréhoune.»
- Marigó: «Kalé, emís tóra na dhoúme to nikokirió mas, na simazépsome to spíti. To kséro, éhi polí látra, volodhérnome polí dhi' aftó, ma tou aksízi, íne meghálo, ómorfo ke arhodikó. Óso dhia príka, o Periklís, óso ke na min to dhíhni, íne kalópsihos, *génereux*, ópos léne i Frantsézi. Na 'rhi i kalí óra ke tha se frodísi, tha taktopiísi to théma. Ma páli s' to ksanaléo, áse pia ta polá ta sóurta–féрта m' aftón ton ahaírefto to Thanássi. O Antónis tsi piátsas íne, éhi kalá fersímata. Kaká houya dhen éhi, bekrís, hasistzís, bagabóndis dhen íne. Ti thélis álo!»
- Anthoúla: «Kalá, Kiría.»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI TRÍTIS

I Anthoúla ki o yavoukloú tsi o Athanássis sto tiléfono

- Anthoúla: «Thanássi mou, éla, éla, ívghe i Kirá, ipíe sti noná tsi, *pour une heure* mou léi. Manía tin ípiase tóra me ta frantsézika, káni léi polí *comme il faut*. Dhen boró na ti honépso, íne tóso kouseliára! Ke káni ke tin kokéta, mia véra *sonradan görme!* Touláhisto o sízighos o Periklís íne véros tselebís limokodóros. Prépi na ton dhis ótan pighéni ston Parádiso, stsi kouúrses, me to kapélo ke to bastoúni tou.»
- Thanáassis: «Morí, bas ke káti maghirévis m’ aftón?»
- Anthoúla: «Óhi, vre sahlé, ti íne aftés i tzanabetiés? Ksérís pos íse o énas ke o monadhikós sevdalís mou, an ke pósí théne na me kortarísoune! Sto dourséki tou tsikmás sokáki, stou zerzavatzí pou páo ghia na psonízo, me kánoune kartéri.»
- Thanáassis: «Morí asouloúpoti, *sokak süpürge*, tha me vghánis apó ta rouúha mou ke tha ghíni kána makelió sto mahalá, ke ouíte pazvantádhes ouíte polismáni tha se sósoune apó ta héria mou!»
- Anthoúla: «Vre kouúkle mou, áse aftá ta dailíkia ke éla na mou dhósis éna filáki, ekí pou esí ksérís... Símera moshovoló, ívala tsi Kirás tsi kokónas tin akriví kolónia pou péрни apó ton “Bon Marché”.»
- Thanáassis: «Mátia mou ghliká, íme me ton kafetzí to Leonardo. Afíno máni–máni távli ke nargilé, ke íme s’ eséna s’ éna quárto. Tha sou féro ke pouloudha tou bahtsé. *Au revoir!*»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI TETÁRTIS

To zevghári Periklís ke Marigó kouvediázoune

- Periklís: «Íme psófios símera. Polí dhoulíá sto Whittall Háni mas, ifortóname stafídha. Meghálo halabalíki sto *Quai*, stin Prokiméa, ke i maóunes íhane ksehilísi apó káses. Dhískola vríkame mia báda ghia tsi dhikés mas. I hamálidhi tha ploutínane símera, oúlo hamóghela ke kompliménta ídouste! Na dhis ekíno ton evloiméno pou éhi to paratsoúkli “Aspídha”, ti trehió íkane, me okádhes város ston ómo tou! Tou áksize to bóliko baksísi pou tou ‘dhosa.»
- Marigó: «Kalá, pou ífaghes to mesiméri? Dhen írthes spíti...»
- Periklís: «Mia pou ímoune sto *Quai*, ipíggha ekí kodá stou filou mou tou Fragiacom, sto restorán tou “Hôtel de la Ville”. Íhe oréa soutzoukákia me piláfi atzémiko, píra ke mia bíra, ke ghia frouíto éna apídhi.»
- Marigó: «Páli polá ífaghes, tha sou anévi i záhari! Beládhes ghirévis...»
- Periklís: «Óhi kalé, min kakomeletás, oúte ágiksa tsi mezédhes, ke íhe éna soró. Ke ghliká, na mi sou léo: Baklavádhes, kadaífia! Na min ta morologhó, polá tsesítia, ma eghó prosého ti *santé* mou, ópos to léi o *docteur* Chassaud, ke dhen thélo épita na mou káni yasáki tin kátsa pou tóso aghapó. Dhóksa si o Theós, éhyme *rendez-vous* tin epómeni Kiriakí stou Maggiar brostá, ke tha páo me tin paréa mou ghia pérdhikes ke bekátses. O kenoúrios tsiftés mou me tsi kalés mou englézikes kartoútses, ta fiséngia mou, íne hazíri. Tha tos mostráro eghó me ta skiliá mou, ton Flit to *setter* ke ton Ulysses to *pointer* mou, ti sói touféki íne o Periklís Aghás!»
- Marigó: «Min arhinás me tsi katsadhorístikes zevzekiés sou, ke mia pou ánikses aftí tin kouvéda, na vris éna *cuisinier*, éna mághira, na sou psíni laghí, bekátses ke ta lipá. I Anthoúla dhen ta kataféрни, ke eghó tóra pia ého áles *préoccupations*, apashólises *mondaines*.»
- Periklís: «Ftáni i grínia sou! I kátsa, ópos léi o filós mou o Perinis, íne sa mia ierí, *sacrée*, ikóna tou Ághiou Nikóla. Prépi na ti sévese esí, ke min to parakánis m’ aftés tsi sahlamáres, ts’ astikés *mondanités*, ópos tsi les. Ke i Anthoúla na káni to stavró tsi ke na máthi na kouziniérni to *gibier*! Ke emís, ti nomízis, dhío frantsézika ta ksérome! Pro padós, *si c’est pour la chasse, ma chère*. O kónsolas o Spaniólos oúlo kompliménta mou káni, ótan tou miló frantsézika. “*Bravo, bravo*”, mou léi, “*mon cher Pericles*.”»
- Marigó: «Vríke o énas stravós ton álone! As alázome kouvéda, írthe to vapóri stin óra tou? Páli aftá me bandiéra olandézikia, tou Taliánou tou Sperco tou atzénti?»
- Periklís: «Ne, kokóna mou! M’ ivoíthise polí o mesítis o Kirkor, ke máni–máni ítelépsame tsi formalité me ta hartia sto Koumerkáki. Ghiatí irhódane ke mia bóra apó páno apó ta Dhio Adhélfia, tha ghinómaste papí, ke dhen íha pári ke parasóli! Íne kaló pedhí o Arménis o Kirkor, dhen ton édha poté na blehtí se kamiá kombína, se kanéna dalavéri. Esí ti íkanes símera?»
- Marigó: Símera *après midi* ipígghame me tsi files mou lígho seriáni pros ti *Gare*, pou íne ta ómorfa englézika spítia, ke pio káto karsí, pou ídouste káti fábrikes, o Chabert, o filós tsi Maríkas tsi Levantínas, íkane *un Cercle*, mia léshi, *très chic*, polí nóstimí, me *tennis* ke havoúza. Mas ikerásane tzitzibíria ke kafé, ke tsái me ghliká, ma thélo na ghíno *membre*, mélos, ki eghó. Ghia to ghirismó,

ópos ímaste kourasménes, ipírame karótsa pou m' ífere méhri edhó sto pi ke fi.»

Periklís: «Esí m' aftés tsi frantsezoúres sou ke ta meghalía sou, tha me falíris! Eghó dhen ého tou Baltazzi tin kása!»

Marigó: «Éla vre árhoda mou, áse aftés tsi boúrles, aftés tsi parakseniés! Chiótis kapátsos dhen íse? Óla ta pighénis thamásia, tou, tou, na min abaskathís! Éla tóra levéndi mou stin agalítsa mou, na se nanourísi i ghinekoúla sou, ke min paraponévese. Féрни ghrousouziá, dhen to théli o Theós, sou légho...»

Periklís: «Kalá, kouítsa mou, ke tha sou páro ki ekíno pou sou 'taksa, ta skoularíkia apó to famózo kouyoumtzí tou Frangomahalá, pos ton léne, Katramópoulo, an dhen lathévome.»

SMYRNÉIKES KOUVEDÉS TSI PÉMPTIS

I Marigó iaróstise

Apó tin krevatokámara, i Marigó me paraponiárikia foní:

«Pou íste oúles, mamá mou, adhreffoúla, tha petháno ke dhen tha to párete habári...»

Tréhi apó tin kouzína i kóna Markélla:

«Pedhí mou, Marigoúla, mi les tétia lóghia, edhó ímaste. Ipíghame stin kouzína me tin adhreffoúla sou tin Alexándra na sou etimásome éna rizóghalo, na fas káti. Dhen borí na 'poménis nistikiá oúli ti méra, Marigó. Na sou káno kamiá ghitiá, ke to vrádhi koupes, ki ístera na koukoulothis kalá sto kreváti sou. Énan kalón ípno, ki ávrio dhen th' apomíni típota.»

Marigó: «*Non, non*, dhen thélo, *le docteur* Chassaud na érthi *vite-vite, no, no.*»

I kóna Markélla stin Alexándra:

«Ti léi to yavrí mou, to nonó tsi to sihoreméno fonázi, ah! Ah, ti simforá!»

Alexándra: «Pio nonó, mamá, páli frantsézika paramilí. Dhen íne típota, m' aftá ta dekolte ke ta koketarísmata tsi méra ke vrádhi, i aksetsípoti ipoúntiase! Mia grípi íne oúli-oúli!»

Kóna Markélla: «Marigoúla mou, min kánis étsi. Tha érthi o Periklís ke tha féri to ghiatró, Sassó, Sossó, ópos ton léte.»

Marigó: «O Periklís móno ti stafídha tou éhi sto nou tou. Stafídha apó 'dho, stafídha apó ekí, ki emís *aspetta cavallo che l'erba cresce!* Na pái i Anthoúla na ton féri máni-máni, na tou pi pos i ghinekoúla tou esthánete sarávalo, íne variá árosti...»

Kóna Markélla: «Ti léi páli, dhen tin katalavéno. Ah, Manóli mou, ándra mou, pou íse na ívlepes ta hália mou!»

Alexándra: «Eh, mamá, min kánis étsi ki arostísis ki esí! Dhen éhi típote, dhen vlépis? Áfise ta frantsézika ki iarthínise ta taliánika. Ke áse ísiho to babá ekí pou íne. Lígho dhen ipedhéftike, ótan izoúse...»

Kóna Markélla: «Kalá, pedhí mou, koumándo pia kánete esís i tzióveni. Tóra tha érthi o Periklís ke óla tha ta taktopiísi, óla tha boune sto méros tos, ke i Marigoúla tha ghíni kalá. Dhóksa si o Theós, hília epharistó Ághie mou Fanoúrie, pou mas ifanéroses éna ghabró san ton Periklí! Hóma piáni, málama ghínete! Ma Ághie mou, to táma mou dhen to ikséhasa, tha to káno. An vális ke kána héri dhia tin Alexándra mou, na vri ke aftí i kakomíra étsi éna kaló ghabró, asiménio héri tha sou féro.»

Alexándra: «Ti mourmourízis páli mamá, ghiatí dhen ipandréftika akóma eghó? Dhen íme kakomíra, ke ftáni m' aftés tsi prokseniés pou kánis esí ke i kokónes i filinádhes sou. Dhen thélo beládhés san ki aftoús pou mou iskarósate me kíno to loló Yánni, pou apó to proí méhri to vrádhi ta ídhia ílee: "Min kitázis apó 'dho, min kitázis apó 'ki, mi vánis tóso *rouge*, ti 'ne aftó to dekolte!" Skláva ighíreve! Anipóforos ítane, ke épita me zálize sinéhia me to "Ghiatí kánis moutra, afoú eghó ého sovará esthímata?" Ke m' ikouvaloúse me kíno to podhilátou tou, mia antíka, apó ghípedo se ghípedo, *fut bol*, kourses podhilátou, bisikléta ópos léne i filí tou, fonés, kavghádes ke típota álo!

Manía íhane na kseperásoune tsi Levantíni... *Eksik olsun*, kalítera kalóghria na ghíno!»

Kóna Markélla: «Lígho trópo ke diplomasia théli, kóri mou. Kán' tos stin arhí ta hatíria tos ke épita, sighá–sighá, tha kánoune ta dhiká sou. Dhen vlépis tin adhrefoúla sou ti Marigó pos ta ikatáfere? O Periklís souzós stékete brostá tsi, ke tin éhi sta ópa–ópa. Óla ta kaprítsia tsi káni, piáno, frantsézika, *Cercle*, bizouó, touláetes ke ta lipá.»

Htipái to koudhoúni, ke íne o Periklís me ton ghiatró. Heretoúne viastiká ke bénoune stin krevatokámara. O Dr. Chassaud, polí *gentleman*, skívi ke péрни to héri tsi Marigós ke to féрни méhri ta hília tou, ma dhen to filá.

Dr. Chassaud: «*Bonjour, ma chère, qu'est qui ne va pas?*»

I Marigó, me éna hamóghelo meghálo san oúlo to dhomátio:

«*Je ne sais pas, cher Docteur, j'ai mal padoú, ke ého ke zésti.*»

O ghiatrós tin oskoultéрни.

Periklís: «Típota sovaró, *Docteur?*»

Dr. Chassaud: «*Non, une grippe.* Krío píre, zestá na péрни. Na tin trípsete me spírto, ke na tsi kánoune ke éna servitsiálo, kaló tha tsi káni. Se dhío méres tha 'ne sto pódhi.»

Marigó: «*Non, mon Dieu!* Tremoúla m' ípiase, tha me ponési aftó to matzaflári!»

Periklís: «Psihoúla mou, mi fováse. Tha íme kodá sou, tha sou vastó to héри.»

Kóna Markélla: Ah! Ah! Tétio ghabró, pou vrískis? Malamaténios íne! Sou éfhome, ghióka mou, na 'his tou Avraam ke tou Isaac óla ta plóuti ke ta aghathá.»

I Alexándra sousourévi:

«Dhen kséro aftí i dhío ti íhane, ma o Periklís kalá ta ikonomá. An ke, me aftí ti spátali tin kokéta tin adhrefoúla mou, dhen borí na káni dhiaforetiká...»

Periklís: «Áde, Marigoúla, ghíne ghrígora kalá ke tha se páo sto Parísi.»

I Marigó, pou amésos máni–máni ts' írhe hróma sto prósopo tsi, léi:

«San na esthánoume kiólas pio kalá. *O merci mon Périclès, viens que je t'embrasse.*»

O Dr. Chassaud heretái *très poliment*, evgheniká, ólous ke léi:

«*Vous viendrez au bal du "Sporting", n'est-ce pas?*»

Marigó: «*Bien sur. Périclès*, mia pou tha páme sto Parísi, péрnome apó ekí tin touléta dhia ton bálo.»

Periklís: «*Bien*, aghápi mou, ma ki apó 'dho, apó to "Au Printemps", oúla pariziánika dhen péрnis?»

Kóna Markélla: «Ah, ah! Ti ghabró malamaténio ke bereketlí ého! Periklí mou, aftós o ghiatrós, pos ton léte, Sassó, íne pandreménos?»

Alexándra: «Ftáni mamá aftó to ghoundhí, to ghoundhohéri! Oúlo ghabrí vlépis padoú. Min anekatévese, ótan thélo ghabró tha ton évro eghó móни mou! Básta, se parakaló, dhen thélo n' akouso pia kouvéda dhí' aftó to práma!»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI PARASKEVÍS

I Marigó ke i files tsi

I svélti silouéta tsi Marigós fánike stin póрта tou spitiou tsi, sto sokáki Petrocochino No. 13:

«Eláte vre korítsia, kopiáste, bíte mésa, mi me kánete na periméno stin póрта! Fisái lígho, na min pountiáso, ksérete póso delikátis fisis íme.»

I Katína sti Sofía:

«Arhínise páli me ta dhiká tsi ta penémata...»

Paraskevί: «Bíkame, írhame ghlikiá mou.»

Marigó: «Kalós orísate, *bienvenues!* Anthoúla, pou íse na páris ta mantó ap' tsi kiríes? Potés dhen se vrísko ótan se thélo!»

Sto metaksí, oúles ibíkane sto hol ke kitázoune me meráki ti megháli pianóla pou íne apáno se éna atzémiko setzadé.

Marigó: «Ne, tin vlépete, korítsia, tin pianóla mou? Aftí pézi móni tsi mousikí, íne “*un piano mécanique*”. Éhi éna dhiavoleméno mihanismó me káti *rouleaux* me nótes. O Periklís mou tin ífere apó to París. Mou ípe, “An kánis ke frantsézika ke piáno mathímata *en même temps*, polí varetó tha íne. Touláhiston me tin pianóla tha éhis mousikí dhíhos kópo.”»

Oúles mazí, ironiká:

«Brávo, brávo... Ta kataférnis oúla mia hará, Marigoúla mas!»

Oúles pernáne sto salóni, ópou vrískete mia oréa *cheminée salamandre* me éna soró *bibelots* evropaiká. To salóni éhi ke polá ómorfa kathísmata, sofádhes me veloudhénio ífasma ke apó ksílo maoúni i karidhiás. Éhi ke oréa fotistiká hromatistá venetsiánika, konsóles, haliá ke kilímia aksías tou tó pou mas, padoú me ghousto taktopiiména.

I Anthoúla féрни ton asiménio dhísko me ta retselia ke ta dantelénia petsetákia.

Marigó: «Trataristíte, korítsia, éhi vísino ke nerátzi, óla spitiká. Ki áli mia koutalítsa páre, Paraskevoúla mou, dhen íse se kséno spíti, mi diriése. *Faites comme chez vous.*»

Ta vízita, me matiés anámesá tos:

«Páli ksanabída me ta frantsézika tsi...»

Marigó: «Áde, Anthoúla, aróta tsi kiríes pos théne ton kafé tos, dhikó mas i frantséziko? Ke fére ta sekerloukouímia, ta finíkiá ke ta koulourákia, na tratároume tsi kalés mou filinádhes.»

I Anthoúla pái sti *salle a manger* ke féрни apó epáno ap' ti servánta ts' asiménii dhíski me ta ghliká. Ta vízita m' aftín tin efkería dhínoune mia matiá sti *salle a manger*, ke thamázoune ta móbila, éna meghálo trapézi me skalistá pódhia, asortí karégles ke fotéy, seibór, fotistiká apó akriví porseláni, opalínes mésa se vitrínes, *tableaux*, váza ke ta lipá. Edhó i Marigó édhine ta famózika tis *dîner* stous filous kai kalesménous tsi. Tóte stronódouste ta kediména trapezomádila, ke katevénane apó tsi despéntsies ta porselánina servítsia, ta asiménia maheropírouna kai ta kristáлина potíria.

Épita apó lígho, i Sofía:

«Efharistoúme polí, ómorfi ghépsi éhoune aftá ta ghoustózika ghliká. Boró na páro ton sekerloukouión ti sintaghí sou?»

Marigó: «Me efharístisi. Ti vastáme apó tin sinhoreméni ti nóna tou Periklí mou. Meghálo ipokíméno ítane se oúla tsi, na, karsí sto douvári mésa se malamatenía kourníza íne zoghrafiméni. Ítan mia arhódissa tou Boutzá, mia Kiría, mia Madáma, sas légho.»

Paraskevί: «Polί sostá, ke i dhikiá mas família tin thimáte.»

Sousourévoune stin Paraskevί i áles:

«Ghiatí dhen tin arotás ke dhia tin dhikiá tsi família?»

I Paraskevί, sghaná, tos apadá:

«Siopί, dropί, kouseliáres...»

Marigó: «Vre pedhiá, na péksome kamiá pástra, i kamiá tómbola!»

Sofía: «Áse, áli forá, na min arghísoume polί. Tha 'rhouné i ándri mas apó tin dhoulía ke, kséris, théne na mas dhoune ekíni tin óra sta spítia mas.»

Katína: Ne, sostá ta les Sofía mou, áli forá ta hartiá ke i tómbola. Ma, Marigó, pe mas ti ighínike me to *Cercle* tou Chabert pou ítheles na ghraftís, to idhéhtike o Periklís?»

Marigó: «Dhen ítane polί éfkolo, óhi pos íne tsigóúnis, ma me zilévi vre pedhiá. Dhen to léi ómos polί anihtá ke psáhni dhikeologhíes tou kó ..., na min po ke énan áskimo lógho. Sinhórise me, Panaghítsa mou! Mou léi, “Ma ekí éhi polί mouskoulántza”, ke koroféksala. San padoú na prépi na íne móno Romíí ke gností! Smýrni íne edhó, dhen íne horió! Ke ekínos, ótan pighéni stin kátsa, dhen íne pou dhen káni paréa me Levantínous, Toúrkous ke ksénous kónsolous ke ta lipá... Íne éna gheghonós, o plóutos tsi Smýrnis íne aftó. Na mi sas ta poliloghó parapáno korítsia, éna vrádhi, ópos to léi ke o amanés, ta ikatáfera, “*ce que femme veut*”, ke sto finále, edáksi to *Cercle*. Ke dhen íftane aftó, mou 'kane ke reghálo skoularíkia apó ton famózo kouyoumtzí tou Frangomahalá, ton Katramópoulo.»

Oúles sto pódhi, me tsoupanákia:

«Brávo, brávo!»

Maríka: «Ne, ke aftí i mouskoulántza pou léne dhen íne kakó práma, *au contraire*. O babás mou íne Taliános, ma i nóna tou ítane Chiótissa, Romiá. Ki i mamá mou íne Frantséza, ma i mamá tsi ítane Arménissa. Ávrio, an stsi famílies éhi ke Toúrkous ke Evréous, na mi sastízeste, oúli mia fátsa ímaste. Éhi kaloús ke kakoús se oúles tsi rátses ke tsi thriskíes.»

Sofía: «Brávo, brávo! *Bella* Maríka mou, méli ke ghnósi éhouné ta lóghia sou, tou, tou, mi se matiásoune! Ma na pighénoume, na min to kánoume arméniko to vízito...»

Paraskevί: «I Dominique, i filinádha mas, mou éleghe pos aftí i Chabert, pou íne megháli frantsézikia família, íne singénis tsi. Íne alíthia, Maríka?»

I Maríka, ghelódas:

«Óhi, vre korítsia! Pou o Chabert me to sokáki sto ónoma tou, pou i Dominique! Tsi ghóunas tou to maníki íne!»

Oúles spáne sta ghélia.

Katína: «Filinádhes, to álo Sávato, an théte, na páme sto *cinéma* sto “Palace”, sto *Quai*, pézi éna *film* me to Valentino.

I áles: «Kalí idhéa, *d'accord!*»

I Marigó: «Vlépo aftí i aghápi dhia ta frantsézika dhen íne móno dhikiá mou. Íne ómorfi ghlósa pou ti miláí tósos kalós kósmos ke káni polí efféto, ghi' aftó ghemízoune ta sholía ton *Masoeuron* ke ton *Fréron*. Ma ki emís me tin Evangelikí, ke tóra me to kouklí to Omírion mas ke me ta elino-ghaliká sholía san tou Aróni, dhen éhi lógho na tsi zilévome. Tóra érhode ke i Amerikáni me ta polá paradhákia, ta dholária tos, tha dhoume ti tha ghíni. Kánoune sholía, léne, san ts' arhodikés épavles ton Whittall, Papazian ke Baltazzi, pou ivizítarane Soultáni, Vasiliádhes ke Príngipi ólis ts' ikouménis. Léne pos ivríkane ke méros ston Parádiso. San na to ikánane apósta, ghati' aftí i Protestántes oúlo ghi' aftó miláne.»

Káni to stavró tsi tris forés ke, sikónodas ta mátia pros ton ouranó, léi:

«Theoúli mou padodhíname! Panaghítsa mou thamatourghiá mou! Móno esís ksérete pou tha páme...»

Oúles mazí, kánoune to stavró tos ke léne:

«Amín!»

I Anthoúla, me to ómorfo hamóghelo tsi, féni apó tin kapeliéra ta panafória ke tsi mousamadhiés tos ke tos léi:

«Na kopiáste páli, edhó ímaste ghia na sas servírome.»

Oúles mazí: «Sinharitíria, kompliménta, Marigó! Tétia ipirétria, makári na íhame ki emís...»

Ótan iftásane sto katófli tou spitioú, oúles heretáne ke efaristoúne tin Marigó dhia tin tsirimónia tsi.

I Marigó: «Kanoníste me ts' ándri sas na érhete ghia kamiá vegéra, i *après souper*, óti protimáte!»

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TOU SAVÁTOU

I fili mas sto Théatro tsi Smýrnis

O Periklís ke i Marigó, me tsi Levantíni fili tos, ton Tony ton Englézo ke ti ghinéka tou tin Frantséza Anne, ke to Marcello me ti Lucia, venetsiánikia kataghoghí ma me afstriakó pasapórti, íhane sinfonísi na páne sto perífimo ke ksakoustó Théatro tsi Smýrnis, pou ítane sto *Quai*. Oúli I Smyrnéi ídouste perífani dhi' aftó, ke ótan i kséni, alá ke polí Athinéi, ts' komplimentérnane, ta mátia tos ighialízane apó hará ke kéfi, ke polí singinevoudouste kióla. Íne gheghonós, to Théatro ítane káti to ekseretikó, éna kouklí, me kathísmata apó malamatenía ksíla ke kóokino veloúdhó. Me ts' orées lótzes tou, íperne apáno apó 750 theatés.

“Une merveille de chez nous”, iléghane i Frantsézi, ghatií íhe pári modélo tou éna pariziániko, *“fantastico”* i Taliáni, *“beautiful”* i Englézi. Polí louso ta pelória fotistiká, *“Lustres de Versailles”* ta 'leghe i Anne. *“Ke to mármaro apó tin Carrara prépi na íne”*, ípe o Marcello. Ke o Periklís íleghe perífana, *“Ap' ópou ke na íne, íne! Ma to Théatro íne dhikó mas, oúte i Athína dhen éhi tétio!”*

Ta zevghária ídouste ki ekína lousáta, smoking ke papillon i ándri, makriés dekolte róbes i ghinékes. I Marigó, íhe váli shedhón óla ta bizoú tsi.

I dhínane tin *“Aida”* tou Verdi. Ma o Periklís íleghe pos ítane ksetrelaménos me óti íhe na káni me *“Carmen”*. I kakés kouseliárikes ghlóses tsi Smýrnis iléghane pos prin pandreftí íhe káni ti zoí tou, ke pos íhe lógho pou i stafídha pou exporténi pái se polés ksénes hóres, ópou íhe polés metréses, gómenes, ópos tsi léne tóra i tzióveni. Fénete kamiá Carmen Spaniála ton íhe maghépsi ghia polí keró!

Ótan to 'mathe i Marigó, ipíghe se mia kafetzoú, pou ts' íadhiase to portofóli dhia na dhi mes sto flitzáni tou kafé to mélon ts' ipóthesis. *“Koritsáki mou”*, tsi léi, *“perasména–ksehasména*, ma min lismonís pos aftés i Spanióles íne zestés san to kalokéri tsi Smýrnis. Na se dho ki eséna, prépi na *‘se à la hauteur.’* Íhe sastísi i Marigó apó ta lóghia ke ta frantsézika tsi kafetzoús. Ma ótan ídhe oúles tsi madámes pou ídouste sto salóni, ikatálave pos aftí ítan tetrapérati, ke me polí *expérience*. Ótan i kafetzoú tin ipíghe néhri tin pórti, pou aftó to íkane dhia aftés pou ts' afínane polí baksísi, tsi léi: *“An dhis páli típota loksó sti siberiforá tou ándra sou, éla páli, tha se páo stin tsátsa mou, mia fína mághisa, ke me aftá pou tha sou pi, tha kánis ton Periklí na lolénete ghia séna.”* Ma i Marigó dhen ítane tóso hazí, ki iskéftike pos ta paradhákia tou Periklí iprotimóuse na ta éhi dhia káni ke óhi dhia kafetzoúdes, mághises ke hartoríhtres, pou íhan ghemísi ti Smýrni, ke dhen iksanapíghe. Ma iprósehe mi hási to gel tsi, ópos to léne i baghásidhi tsi Smýrnis, ke na íne polí thilikíá ke naziára me ton Periklí, ghatií íhe katalávi pos tou arésane aftá ta kólpa.

Sto antrákt ipíghane sto *bar*, ópou isinadísane polí ghností *de la haute société*, Bournovalídhes, Boutzaliótes ke tou *Quai*. Oi famózes adhelpés Athanasoúla, i de Cramer, i Olandézes, lígho kríes, ma ómorfes. O Marcellos ipróftakse prin ts' áli ke ts' ikérase *champagne*. O Periklís, pou tou árese I rekláma ki íleghe pos káni kaló dhia ti dhouliá tou, itsatístike lígho, ke tos léi, *“Ótan evghoúme apó edhó, tha sas páo kápou, ke ekí tha sas keráso eghó.”* O Tonys me hamóghelo léi, *“Bas ke mas kerásis stafídha, Periklí?”* Ighelásane, ma o Periklís íthele na 'hi ton teleftéto lógho: *“Tétio humour, prépi na íne engléziko”*, tos léi.

I ópera me oúla tsi, mousikí, dekor, ke me tsi kantadhori, *prima donna*, tenóro ke ta lipá, árese polí. *“Éna souksé”*, iléghane oúli, ke sto télos ipézne tsoupanákia dhia polí óra.

Vghénodas apó to Théatro, aghorásane ke káboses tsebleboúdhos ke pasatémpo apó tsi poulités. O Periklís épita ts' ipíe ekí kodá, sto *“Café Kost”*. *“Ksérete”*, léi, *“sto Quai móno éhi*

apáno apó 15 *café*, ma ghlasádha san edhó dhen éhete ghoustári.” Se oúlous árese, ítan polí kalís qualité.

An ke ítane arghá pia, íhe polí halabalíki sto *Quai*. “I Smýrni oúlo zoí ke hará íne”, ípe o Marcellos. “Ne, ghi’ aftó ti léne *Petit Paris*”, ipróstese i Anne.

O Periklís: «Mia méra, pedhiá, na sas páo se mia tavérna pou kséro eghó, pou éhi to kalítero rebétiko.»

Marigó: «Amán, amán! Rebétiko, bouzouúkia, amanédhes ke rakáki, álo típota dhen kséris. Móno to kobolói sou lípi!»

Periklís: «Ás’ ta aftá ta snobísmata, Marigó. Dhikiá mas mousikí íne to rebétiko, ke mas to zilévi oúli i ikouméni.»

Ke hamoghelódas, agaliázi ti Marigó ke traghoudhái sighaná, “Ki eghó énas rebétis, énas mángas íme...” Ma vlépodas pos i Marigó, anastatoméni, ton spróhni ke tou ríhni kakés matiés, vázi ta moutra káto ke sopéni, ke thimáte ti mamá tou tin Evghenía: Afstirí, thrískia, pou ótan íleghe kána tétio tsahpiniáriko lógho, i kamiá mikrí vrisiá, ton stravokítaze ke tou ’leghe, “Esí, Periklí, voulose tone!”

Épita, se lígho páli, o Periklís filiká:

«Marigoúla, dhen íne théma gia kavghá, kséro, esí protimás *clubs*, léshes, ma dhen boroúme káthe vrádhi na ’maste sto “Sporting” i sti “Léshi ton Kinighón”, ton katsadhóron!»

Marcellos: «*Si, si*, íha káti vízita apó *Italia*, ithélane na páne na akóusoune laikí mousikí, ke tos árese polí to rebétiko.»

Anne: «Dhen kséro polí apó ’fti ti mousiki, ma sto Bournabat éhome ton Kadí me to salvári tou, pou mas ksetreléni me tin kópsa tou ke ta ómorfa traghoudhia tou.»

Ke psithirízi:

«As hamiló-, as hamilónan ta vouná, na ’vlepa to, na ’vlepa to Bournóva, na ’vlepa tin aghápi mou, ti álo thélo akóma...»

«O bárbas mou íne lolós ke palavós dhi’ aftón, ke ton kalái se óla ta *party*. *Isn’t it, Tony?*»

Tonys: «*Oh, yes!* Ma aftós o Kadís tha ghíni meghálos *star*, *you will see.*»

Periklís: «Íne mousikí pou timái tin Smýrni, ke katá eména enóni sto meráki, ston póno, stin ekmetálefsi ke sti dhistihía oúlo to laoutziko mas, Romíi, Tourki, Armenéi, Evréi ke Levantíni. Ghiatí ti Smýrni ti léne ke Ftohomána, par’ óla ta plóuti tsi ke to berekéti tsi. Arési se oúlous to rebétiko, ke me tsi kalí Smyrneí kalitéhnes, ta órghana ke ta nóstima touürkika lóghia ghia sevdá, kisméti ke ta lipá, éhi polí kéfi. Ki ótan vghi kanénas ke káni kána horó, tsiftetéli i hasápiko, ghínete hamós, makelió!»

Lucia: «Ke sta *picnic*, stsi partídhes, polá ómorfa roméika ke taliánika traghoudhia léme, san to “Ghialó–Ghialó” ke to “*O Sole Mio*”. Dhen to léo dhia to pénema, ma o ghios mas o Aldo éhi fína, ekseretikí foní, i *Saleziani* ton pírane sti horodhía ts’ eklisías. Ma íne ke sportívos, amolí polí kalá tserkéni.»

Marcellos: «*E vero*, alíthia! Ke na dhíte pos psélni sta latiniká! Ma mi mou miláte dhia aftá: Sto sholíó ótan ímoune, m’ itimorísane dhia ta latiniká, pou dhen ta

ikatóferna dhia típota. Éna “puella agricolorum” íksera, ke básta! Mia méra pou mou ithímose o kathighitís, tou léo, “Emís i Smyrneí ksérome o kathénas apó pénde ghlóses, ti na ta kánome ta latiniká? ” *Mamma mia!* Íhe ghíni mávros, parápona stsi dhikí mou, *castigo*, timoríes ke ta lipá, mou ívghale tin písti kiriolektiká! Pos iskapóulara to dhioghmó apó to Kollégio, móno o Theós ki eghó to ksérome...»

Periklís: «Éhis meghálo dhíkio, ki emís me ta arhéa eliniká, ke me ti sizítisi ke ta provlímata pou dhimiourghóume me “katharévousa i dhimotikí”, hróno polítimo hánome. Troghómaste anámesa mas dhia to káthe tis: “Vasiliá! Óhi vasiliá!” Ke sto finále, ’poménome píso apó ts’ áles hóres. O Theós kaló na mas dhíksi, ma dhen to vlépo, an dhen aláksome aftés ts’ áskimes siníthies pou éhome tóra apó hrónia.»

Tonys: «Dhen pistévo i megháli arhéi Élines, an sas vlépoune apó ki pou íne, na ’ne perífani me sas dhia aftá.»

Oúli mazí: «Sostó lakirdí, Tony...»

Marcellos: «Dhen kséro, pedhiá, dhia pio prághma prépi kápios na íne perífanos, ma egó ke i família mou ímaste perífani dhia to Cordelió mas, ópou zoúme tóra. Éhi pára polí anaptihtí, me ts’ ómorfes víles tou, ta bánia tou, to *Club “Petrocochino”* ke to vaporáki, pou se féрни se éna misáoro stin Punta.»

Tonys: «*Yes, you are right!* Tsi proáles ipérasa apó to Bairaklí, ki édha ki ekí na htízoune oréa spítia, baltazídhika, *with beautiful view of the gulf*, ke mia eklisía dhia tsi Frángi. O filós mou o tetrapéreatos o Pittaco to ikatófere aftó to *project*, ke léne pos to Vatikanó tha tou dhósi ke dekorasiónes.

Periklís: «Na févghome, pedhiá, ávrio proí–proí prépi na páo sti dhouliá mou, ghia na proftákso na értho ke stsi kourses tou Paradisou. Paketarísmata tsi stafídhias éhome páli...»

Marigó: «An ton afíso, tha kimithí me ti stafídha tou!»

O Periklís pleróni to loghariasmo ke afíni éna meghálo baksísi pou enthousiázi ta garsónia, pou epharistoúne ke kalovradhiázoune énan–énane tsi paréas.

SMYRNÉIKES KOUVÉDES TSI KIRIAKÍS

O Periklís ke i fili tou stsi kouurses tou Paradísou

O Periklís, pou páda íne stin óra tou sta *rendez-vous* tou, periméni tsi fili tou sti *Gare*, sto stathmó tsi Puntas, dhiavázodas tin gazéta tsi Kiriakís, ton “Kópano”.

Se lígho írhanes ki ekíni, o Tonys ke o Dimítris.

O Periklís íhe kiólas pári ta biliéta dhia tin próti klas, ke mólis to tréno isfírikse, ídouste óli kathisméni. Ke I tris diméni sa ghabrí, me pantalóni grízo, ble jakéta, kapélo ke bastoúni, sa véri limokodóri. Íhe ghíni pia siníthio aftó to *chic*, ke i ghinékes iforóúsane makriés róbes *mousseline*, ke terástia kapéla me kordhéles.

O Tonys, pou íhe taksidhépsi polí ke íhe manía ghia tsi kouurses ke ta álogha, kitódas ghíro tou oúlo aftón to lousáto kósma pou isizitoúse i dhiávaze gazétes, “Amálthia” i “Impartial”, ípe:

«Tharís pos páme sto Londhíno sto Derby, i sto Grand Prix tou Parisioú!»

Dimítris: «Polí evropazoúmaste, éfhome dhia to kaló mas na 'ne...»

To varváto engléziko tréno íftase ghríghora, se perípou íkosi minoúta, ston ómorfo stathmó tou Paradísou. Apó ki se mikrí apóstasi ítane o Ippódhromos. Ótan íftásane, ikathísane.

Dimítris: «Eghó dhen katalavéno ke polí apó kouurses, ma káno házi aftí tin atmósfera. Aftó to meráki ke to páthos pou éhoun polí, ótan vlépoune ta álogha na tréhoune, propadós ótan to dhikó tos pái brostá. Vlépete ke akoúte, na, brostá mas, tsi fonés, ta brávo, ta horopidhímata, ta tsoupanákia, ta filiá, ta komplíména. Ma ke kábosa moutra! *Facce scure*, thimoménes, aparighórites, apelpisménes, aftonón pou hánoune. Polí emosióna, tharís pos háसानe ton parádhiso.»

Gheláne i áli: «Polí spiritózos éghines, Dimitráki», tou léne.

Sinehízi o Dimítris, tóra pia pou ipíre fóra ki iarésane ta lóghia tou:

«Na, akoúste tsi vre pedhiá! Brávo apó 'dho, brávo apó ekí, sinharitíria, *félicitations*, ke kápou–kápou léne ke stsi haméni perastiká: “*Geçmiş olsun*, dhen pirázi, tin epómeni esís tha kerdhépsete!” Óla aftá se roméika, frantsézika, englézika, touúkika, arménika... Mia *tour de Babel!*»

Polá ómorfa alóghata ídouste ton Englézon Levantínou, pou íne i pio oustádhes se aftó ke se polá ála *sport*. Ke alíthia, íne *gentlemen* polí *cool*, ópos léne, dhen dhíhtoune ts' emosiónes tos san ke ts' áli tsi fonaládhes. Tsi parapáno kouurses páli aftí ts' ikerdhísane, Paterson, Whittalléi ke lipá, ki ihárike o Tonys. Ma ke tou Touúkou tou filou tos tou Evliyazade, pou íne meghálo ipokíméno, ke tou Romioú ghiatroú tou Boutzá tou Dr. Lorándou ta álogha ipírane kalés théses. Ostóso, anámesa stsi dhiáfores kouurses, I fili mas isizitoúsane.

O Periklís ston Tony:

«Pos pái I katástasi me to bambáki? Polés fábrikes káni o bárbas sou.»

Tony: «Yes, sighnómi, ne, ma íne lígho lolí i katástasi. Mia anevéni, mia katevéni i rekólta ke i timí, i aksía tou íne san koumári. Ma esí, pézis páda móno me tsi stafídhes?»

Periklís: «Ne, páda. Dhen thélo na riskáro me ála proiónda, *products* ópos ta léte, Tony. Borí káti me síka na káno, éhoun kaló ónoma i “Smyrna Figs”, ma to kerdhos íne periorisméno. Éhi megháli *concurrency*, ópos kséris. Mou léne ke ghia *opium*, to hasísi tou Afyon, pos kerdhízis polá ótan éhis kontráta, ma

dhen íne ghiá ména. Borí na falírís se mia méra an dhen to vri o aghorastís pos íne tsi qualité pou íthele, ke éhi ke polá ála ríska. Esí pos pas, Dimítiri, me ts' alevrómilí?»

Dimítiris: «Dhóksa to Theó, mia hará! Ma kséris, I família íne hrónia ke zamánia s' aftí tin *industrie*, ópos to léne tóra, pou éhome ke ta kenoúria mihanímata. Dhen ímaste i próti san ton Issighóni, ma dhen prépi na paraponiómaste. To psomí vghéni ke ghia mas, ke ghia ton kosmáki pou doulévi ghia mas.»

Oúli mazí: «Ne, o Issighónis meghálos ke tranós ighínike, ke oúli I Smýrni ton kamaróni!»

Íhe akóma kósmo, samatá, polí tavatoúri sts' eksédhres, stsi *tribunes*, ópos tsi léghi o Tony, ótan I fíli mas ipírane dhrómo na fighoune, na páne sto stathmó tou Paradísou, pou i Englézi íhan htísi mazí me to famóziko to sidheródhromo "Aïdin Railways". To tréno dhen íhe érthi akómi, ki ikátsane sto *café* ki iparágilan kafé ke tzitzibíria.

Dimítiris: «Oréos o Parádisos, ki omórfine akóma parapáno me to Amerikániko Sholío. Ti pelório htíma íne aftó!»

Tony: «Ne, tha 'hi polí souksé aftó to sholío. Emís, prin, iksérame ton Parádiso móno dhia tsi koures ke ta eksohiká tou Cousinery ke tou Voutsiná, ke tin oréa físi tou, tsi bahtsédhes tou.»

Periklís: «Ne, ke o ómorfos Boutzás mas íne dhio vímata. Ton apothímisa...»

Tony: «Ma tharó, Periklí, dhia to kalokéri páte akóma ekí, is to oréo eksohikó sas pou íne kodá stsi megháli *bienfaiteurs*, pos tsi léte, ts' everghétes tsi Smirnéikias Romiosínis, tsi Sevastopoulo, ke tin protestantikiá eklisía. Ákousa pos i Rees, i Baltazzi ke o Forbes, pou éhi ekíno to paláti edhó kodá, iválane lóghia s' aftoús tou *Railway* dhia na perásoune ti *linea*, ti ghramí, kodá sta spítia tos.»

Periklís: «Polá léghode, Smýrni íne aftí. Kouséli, paramíthia, meghalía ke rebétes ósous thes, ma íne ke tóso ómorfi, ti zoulévi oúli I ikouméni. *Petit* Parísí ti léne I kséni. Ne, to kalokéri páme ópote boroúme sto Boutzaliótiko patrikó spíti. Ma léne tóra, pos tha meghalósoun akómi ta *Railways* me kenoúries ghramés ke péra ap' to Aidhíni.»

Tony: «Ne, to ákousa ki eghó apó próto héri, apó pighí engléziki, ke pos to govérno tha dhósi se aftá ta méri tzába ghis dhia tsiflíkia.»

Dimítiris: «Ne, káti mou 'leghe o babás mou. Ma léi kiólas pos íne epikíndhina méri, éhi poloús eskiyadhes ekí péra.»

Periklís: «Ke pos tha afísoune aftí i lórdhi mas i Englézi tsi víles tou Boutzá ke tou Bournóva, na páne tóso makriá, na manatziároune ta tsiflíkia? Dhískoli ipóthesi, dhen íne práma pou borí na pái bros ótan to afedikó dhen íne ekí...»

Tonys: «Esí páda *conservative*, pos to léte, sidiritikós, ma me tsi kenoúries englézikes tehnologhíes polá prámata boroúne na páne kalá me líghi *supervision*, lígho *control*.»

Periklís: «Dhen me píthis, Engléze mou. I ghis théli dhoulíá, ke dhikó sou idhróta. Dhen vlépis tsi Tourki aghádes, tsi tselebídhes, san tsi Karaosmanoglu? Stsi Clarke, Paterson, Rees ke paréa pouláne ta tsiflíkia tos! An aksizane tóso, dhen tha to kánane.»

Dimítiris: «Ne, tréhoune polí Englézi, ke áli san tsi Baltazzidhes, na t' aghorásoune.»

- Periklís: «Ne, to kséro, ma dhen vlépo sto télos haíri. Ke i Baltazídhes, an ke íne i aghapiméni ton Soultánon me tsi parádhes pou tos dhanízoune, se polá prámata mazí éhoun bléksi, katá eména. Pos to léte, Tony, *it is not my cup of tea.*»
- Tony: «Ne, esí stafídha, ke *only* stafídha!»
- Dimítris: «Eghó simfonó me ton Periklí. Dhen íne kerí ghia meghála aníghmata...»
- Tony: «*Okay, okay*, dhen tha malósome ghia aftá, o kathénas ts' idhées tou. Eghó íme apó *babys*, pos to léte esís, apó ta ghenofáskia mou Bournovalís, ke étsi tha 'pomíno.»
- I áli dhío: «Brávo, ta roméika sou íne fína, se vlépome na páris Romiá! Vévea, pios afíni to Bournóva, to Bournabat pou léne ke i Levantíni, me ta kría tou ómorfa nerá, ke pósa ála berekétia, ploúti ke ghléndia, ke na mi miláme dhia ta *sports!* Oúlo kenoúries *prouesses*, katorthómata, sto *fut bol*, sto *tennis*, ston athlismó. Brávo, polí kapátsi íste, ma vlépome pos kiriarihía mia englézika disipliná pou lípi polí se ála méri, ke voithí polí ti níki sts' aghónes.»
- Dimítris: «Min ghíni pareksíghisi, ma léne pos i palií ikavghaladízane lígho ke dhia to kalabóuri, ópos ts' arési anámesa tos, dhi' aftá ta horiá. I Bournovaliótes iléghane, “Tétia omorfiá, tétia nerá, pou tha vríte!” I Boutzaliótes ipenévane ta kiparísia, ti físi pou éhi o Boutzás, ke i Sevdikioilídhes tin táksi, ti sovarótita, ta proiónda, ma ke ts' ómorfes kopéles tou horiού tos. Ma me to pardón, an dhen íparhe to Daragátsi, i Punta, i emborikí mahaládhes, to *Quai*, me lígha lóghia to kéndro tsi Smýrnis, apó pou tha ikerdhízane ta paradhákia tos, na kánoune tsi víles ke na zoun san pasádhes se aftá ta horiá?»
- Periklís: «Kalá ta les Dimítiri mou, ghi' aftó ki ipíra spíti sto sokáki tou Petrocochinou pou íne ke singenís mou, ap' aftá ton Chiotón oustádhon me to klistó balkóni to dhikó mas, to tzoubalídhiko. Ma dhia tsi Sevdikioilídhes boró na po apó píra, pos polá horatá dhen sikónoune. Varií polí, sovarí athrópi. Ne, ómorfa korítsia, ma pou na ta plisiásis, amán–amán to kopelió, oúte móno tou dhen borí na perási apó brostá ap' ton kafené. Tha vgháni ónoma pos íne aksetsípoti! Ma ta páne kalá me ts' Olandézi pou zoune ekí, ghiatí íne ke aftí moutra, dhen íne polí tou glendiou. Ma áksii émbori, kónsoli ke ta lipá.»
- Tony: «Tharó pos esís i émbori i Chiótes, dhen ta ipighénate kápote ke polí kalá me ts' Olandézi.»
- Periklís: «Vre Tony, íse ma to Theó Englézos véros, oúla ta kséris! Ma dhen íne ke mistikó tsi Masonías... Ne, íhe *competition* ópos léte esís, skliró adaghonismó. Emís i Chiótes, pou isarósame oúla ta limánia tsi *Méditerranée* ke tsi Mávris Thálasas, ibíkame, ifoudárame *in pieno* ke sto Amsterdam. Chiótis apó 'dho, Chiótis apó ekí, oúli perípou singenís, koubári. Móno me lógho ke hartí, dhíhos anági *peşin para*, metritá. “Fórtone óso borís ke mi se kófti, i Chiótes sta ókso limánia tha ta kanonísoune ke tha ghirévoune ke álo fortío.” Lipón, ilolathíkane i yerlísii Olandézi! Ghráfoune sto govérno tos, stin kivérnisi tos, parápona ke ta lipá, ma oúte apádisi ipírane. Na stamatís tsi Chiótes, tha pi na stamatís to thalasinó embório. 500 kompaníes chiótikes móno sti Smýrni, ke to pio astío, ma éksipno dhia ti ghnómi mou, íne pos fortónoume *les marchandises* se olandézika vapória!»

O Tonys dhiakópti ton Periklí ke léi:

«Sto télos isimfonísate, fili san ke prin!»

Periklís: «Vévea, étsi ighínike. Ma to tréno se lígho févghi, na fíghome. Kernáo eghó, pedhiá...»